

EKONOMICKÉ ASPEKTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

TEMATICKÉ OKRUHY STÁTNÍCH ZÁVĚREČNÝCH ZKOUŠEK ESUR

(verze 2016)

ZÁKLADY EKONOMIE

- 1) Základní ekonomické koncepty
 - a) Ekonomie a rozhodování – ekonomie, trade-off, náklady příležitosti, účetní a ekonomický zisk, mezní náklady a přínosy, pobídky, utopené náklady
 - b) Ekonomické systémy, specializace a směna, úloha státu v ekonomice
 - c) Ekonomické modely – hranice produkčních možností, přínosy z obchodu, ekonomický koloběh
 - d) Ekonomie jako věda – ekonomie a ekonomika, pozitivní a normativní ekonomie, efektivita a spravedlnost
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 1, 2
- 2) Trh, poptávka a nabídka
 - a) Trh, poptávka a nabídka – poptávka a posun poptávky, nabídka a posun nabídky, rovnováha na trhu
 - b) Přebytek spotřebitele a výrobce – přebytek spotřebitele a výrobce, změny přebytku, efektivita trhu
 - c) Cenová regulace – cenový strop, minimální cena
 - d) Elasticita – cenová elasticita poptávky, křížová elasticita poptávky, důchodová elasticita poptávky, cenová elasticita nabídky
 - e) Náklady zdanění – daňové břemeno, náklady zdanění
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 3, 4, 5; Krugman a Wells (2013) – kap. 4, 7
- 3) Firmy a konkurence
 - a) Tržní struktury – tržní struktury a tržní síla, dokonalá konkurence, monopol (příčiny vzniku, veřejná politika), oligopol (Nashova rovnováha a rovnováha kartelu, kartelové a tiché dohody, veřejná politika), monopolistická konkurence
 - b) Druhy firem – firma v individuálním vlastnictví, obchodní společnosti, družstvo
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 7, 8
- 4) Externalita a veřejné statky
 - a) Externalita – externalita, regulace státu, efektivní míra znečištění
 - b) Řešení externalit – soukromá a veřejná řešení, Coaseho teorém, environmentální standardy (emisní a technologické standardy), ekonomické nástroje (emisní daně a poplatky, obchodovatelná emisní povolení), environmentální daňová reforma
 - c) Veřejné statky – soukromé a veřejné statky, role státu
 - d) Zdroje s volným přístupem – tragédie obecní pastviny, management zdrojů
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 9; Field a Field (2006) – vybrané části

- 5) Trh práce a nezaměstnanost
 - a) Trh práce – trh výrobních faktorů, nabídka práce a poptávka po práci, vysvětlení rozdílů v příjmech, diskriminace
 - b) Rozdělování důchodu a nerovnost – důchod a bohatství, distribuce mezd, přerozdělování důchodu (vymezení, ekonomické náklady, politická filosofie)
 - c) Nezaměstnanost – míra nezaměstnanosti, typy nezaměstnanosti (frikční, strukturální, cyklická), veřejná politika, přirozená míra nezaměstnanosti, náklady nezaměstnanosti
 - i) Základní literatura: Krugman a Wells (2013) – kap. 19; Krugman et al. (2014) – kap. 12
- 6) Ekonomická aktivita
 - a) Měření ekonomické aktivity – HDP (definice, výpočet), typy produktových ukazatelů, porovnávání ekonomik, problémy měření ekonomické aktivity, měření míry růstu
 - b) Ekonomické výkyvy – hospodářský cyklus, charakteristiky výkyvů, mezera výstupu a nezaměstnanost
 - c) Agregátní poptávka a nabídka – agregátní poptávka a posun křivky, krátkodobá a dlouhodobá agregátní nabídka a posuny křivek, model AD-AS, poptávkové a nabídkové šoky, makroekonomická politika
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 10, 11, 14; Syrovátka (2013) – kap. 3
- 7) Daně a veřejné rozpočty
 - a) Daňová politika – cíle daňové politiky, typy daní (proporcionální, regresivní, progresivní), průměrné a mezní sazby, výdajová stránka veřejných rozpočtů
 - b) Daně a veřejné rozpočty v České republice – veřejné rozpočty, daňová soustava, přímé a nepřímé daně, státní rozpočet (charakter, schodek, přebytek, dluh)
 - i) Základní literatura: Krugman a Wells (2013) – kap. 7
- 8) Fiskální politika
 - a) Expanzivní a restriktivní politika, typy fiskální politiky (automatické stabilizátory, diskreční opatření), aktivní a pasivní makroekonomická politika
 - b) Veřejné rozpočty a zadlužení – cyklicky očištěné saldo rozpočtu, vyrovnané rozpočty (argumenty pro a proti), problémy vládního zadlužování
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 15
- 9) Peníze a inflace
 - a) Peníze – směna, funkce peněz, vývoj peněz, likvidita aktiva, peněžní agregáty
 - b) Inflace – inflace, cenové indexy, problémy měření životních nákladů, typy inflace (impuls vzniku, rychlost), náklady způsobené inflací
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 11, 12, 16
- 10) Bankovní systém a monetární politika
 - a) Bankovní systém – bankovní soustava, funkce bank, bankovní rezervy, bankovní regulace, tvorba peněz a peněžní multiplikátor
 - b) Monetární politika – úkoly centrální banky, monetární politika a agregátní poptávka, cíle monetární politiky, uvážení politiků versus pravidla, monetární politika v krátkém a dlouhém období
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 16, 17
- 11) Mezinárodní obchod a finance
 - a) Mezinárodní obchod – otevřenost ekonomiky, zdroje komparativní výhody, domácí trh s dovozem a vývozem, obchodní politika (nástroje, argumenty pro protekcionismus a liberalismus), liberalizace mezinárodního obchodu (globální, regionální)

- b) Platební bilance a směnné kursy – platební bilance, směnné kursy, devizový trh, inflace a reálný směnný kurs
 - i) Základní literatura: Krugman et al. (2014) – kap. 19

ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIE

- 12) Ekonomika a životní prostředí
 - a) Interakce ekonomiky s životním prostředím, vstupy a výstupy ekonomiky, tržní selhání
 - b) Udržitelnost – tvrdá/měkká, princip předběžné opatrnosti a hypotéza katastrofických změn v ekosystémech
 - c) Dekompozice hodnoty, typy kapitálu
- 13) Ekonomická efektivnost
 - a) Statická a dynamická efektivnost a alokace přírodních zdrojů
 - b) Externality, alokace v případě externalit a jejich internalizace, coasův teorém
 - c) Analýza nákladů a výnosů, vážení rizik a problematika časových horizontů (diskontování)
- 14) Oceňování (valuační) životního prostředí
 - a) Využitelnost oceňování životního prostředí
 - b) Etická východiska a limity oceňování životního prostředí
 - c) Metody oceňování životního prostředí – odhalené a vyjádřené preference
 - d) Koncept ekosystémových služeb, jejich klasifikace a oceňování
- 15) Alokace vyčerpatelných zdrojů v čase (n období)
 - a) Typologie nerostných zdrojů
 - b) Alokace vyčerpatelných zdrojů v čase a přechod na obnovitelný substitut
 - c) Role rostoucích nákladů těžby, role technologického pokroku
 - d) Decoupling
- 16) Ekonomie znečištění
 - a) Odezva ŽP na znečištění a typologie znečišťujících látek
 - b) Efektivní úroveň znečištění a problémy spojené s regulací znečištění
 - c) Nákladově efektivní regulace znečištění, výhody a nevýhody jednotlivých řešení
- 17) Energetické daně v ČR a další daňové zákony s environmentálním přesahem
 - a) „Energetické daně“ – Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, Daň z pevných paliv a Daň z elektřiny
 - b) Spotřební daně
 - c) Daň silniční
 - d) Daň z nemovitých věcí – daň z pozemku a její vliv na nakládání s pozemky

ALTERNATIVNÍ EKONOMICKÉ SMĚRY

- 18) Počátky ekonomického myšlení
 - a) Antika, scholastikové a merkantilismus

b) Klasická politická ekonomie

19) Formativní období neoklasické ekonomie a její následný vývoj

- a) Marginalistická revoluce
- b) Keynesiánství a jeho různé směry
- c) Neoklasická syntéza – neoklasická mikroekonomie a keynesiánská makroekonomie

20) Ekologická ekonomie

- a) Charakteristika ekologické ekonomie a vymezení se vůči environmentální ekonomii
- b) Vznik a vývoj ekologické ekonomie, institucionální ukotvení a hlavní představitelé

21) Ekonomika ustáleného stavu a hnutí nerůstu

- a) Hlavní východiska a teze ekonomiky ustáleného stavu a nerůstu
- b) Kritika neoklasické ekonomie a dnešního ekonomického uspořádání
- c) Hlavní autoři a představitelé

22) Budhistická ekonomie a reforma jedné daně

- a) Hlavní teze budhistické ekonomie, autoři, GNH
- b) Principy reformy jedné daně

23) Institucionální ekonomie a behaviorální ekonomie

- a) Hlavní teze institucionální ekonomie a její autoři, kritika neoklasické ekonomie
- b) Hlavní teze behaviorální ekonomie a její autoři, kritika neoklasické ekonomie

ZÁKLADNÍ LITERATURA

Výchozím zdrojem a rámcem specifikujícím náplň jednotlivých otázek jsou přednášky z předmětů Základy ekonomie, Environmentální ekonomie a Alternativní ekonomické směry.

ZÁKLADY EKONOMIE

- Krugman, P., Wells, R., Graddy, K. 2014. Essentials of economics. 3rd edition. New York, NY: Worth Publishers.
- Krugman, P., Wells, R. 2013. Economics. 3rd edition. New York, NY: Worth Publishers.
- Field, B. C., Field, M. K. 2006. Environmental economics: An introduction. 4th edition. New York, NY: McGraw-Hill.

ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIE

- Tietenberg, T. and Lewis, L. 2012. Environmental & natural resources economics. Boston, MA.: Pearson Education.
- Barbier, E. 2011. Capitalizing on nature. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

ALTERNATIVNÍ EKONOMICKÉ SMĚRY

- Sojka, M. 2010. Dějiny ekonomických teorií. Praha: Havlíček Brain Team.
- Holman, R. a kol. 2005. Dějiny ekonomického myšlení. 3. vyd. Praha: C. H. Beck.